

A MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁRAK LÉTREHOZÁSÁNAK OKAI, SZABÁLYOZÁSUK ÉS MŰKÖDÉSÜK TAPASZTALATAI

Készítette: dr. Banyár József, Varga Éva, dr. Tatár Péter
2012. április 13.

BEVEZETÉS

Az alábbiakban röviden összefoglaljuk a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (Felügyelet) értékelését a magánnyugdíjpénztárak létrehozásának okairól, a működésük tapasztalatairól és a szabályozás változásainak okairól és hatásáról. Elemzésünket három részre osztjuk:

1. A második nyugdíjpillér létrehozásának elvi indokai és problémái
2. A magánnyugdíjpénztárak szabályozásának rövid áttekintése
3. A magánnyugdíjpénztárak működésével kapcsolatos felügyeleti tapasztalatok

A MÁSODIK NYUGDÍJPILLÉR LÉTREHOZÁSÁNAK ELVI INDOKAI ÉS PROBLÉMÁI

Mondanivalónkat három részre osztjuk:

1. A második nyugdíjpillér létrehozásával elérni tervezett célok
2. A második pillér által feltételezett környezet
3. A második pillér választott intézményrendszere

A MÁSODIK NYUGDÍJPILLÉR LÉTREHOZÁSÁVAL ELÉRNI TERVEZETT CÉLOK

A nyugdíjrendszer 1997-es reformjának a lényege a nyugdíjrendszer fokozatos, részleges feltőkésítése volt, amit a nyugdíjjárulékok egy részének egy újonnan létrehozott intézménytípusba, a magánnyugdíjpénztárakba történő, első körben önkéntes, majd a nyugdíjrendszerbe újonnan belépők számára kötelező átirányításával értek volna el. A járulékok átirányításával az érintettek számára arányosan csökkent volna az I. pillérből fizetett nyugdíj, amit – reményeik szerint – (túl)kompenzált volna a II. pillérből származó járadék.

A nyugdíjrendszer reformjának elsődleges, makrogazdasági célja a nyugdíjrendszerben (a későbbi I. pillérben) felhalmozott implicit államadósság, demográfiai folyamatok miatti, néhány évtizeden belül szükségesszerű, és nagymértékű lejáratának kisimítása, a későbbi lejárat egy részének előrehozásával. Emiatt a kisimítás miatt a rendszer beérése után csökkent volna az implicit államadósság lejárata (tehát amikor a demográfiai folyamatok miatt az implicit államadósság egy része explicitté válik), vagyis az állami költségvetés egyenlegére akkor gyakorolt nagymértékű negatív nyomás annak árán, hogy a költségvetés egyenlegére a jelenben gyakorolt kisebb mértékű negatív nyomást. A reform másodlagos célja: az egyének ösztönzése a nyugdíjrendszerbe történő befizetésre azáltal, hogy a befizetéseiket saját névre szóló számlákon tartották nyilván, s az nem vett részt egy potenciális szolidaritási átcsoportosításban, amit a számlán kívül annak örökölhetősége fejezett ki. Ez utóbbi vonása kezdetben elsöprően népszerűvé tette a II. pillért az I. pillérhez képest, ami megmutatkozott abban, hogy nagyon sokan választották azt olyanok, akiknek ez nyilvánvalóan nem érte meg.

Érdemes egy kicsit részletesebben is szólni erről az elsődleges, makrogazdasági célról. Az állami, felosztó-kirovó rendszerű nyugdíjrendszer mögötti implicit államadósság egy stacionárius népesség (illetve megfelelő, a hozzájárulást és a várható hátralévő élettartamot tükröző nyugdíjformula) mellett a GDP arányában lényegében állandó. A stacionárius népesség azt jelenti, hogy minden nyugdíjba vonuló helyébe egy járulékfizető lép, aki fizeti a nyugdíját, s minden nyugdíjba vonuló egy épp elhalálozott nyugdíjas helyébe lép. Ha több aktív lép a nyugdíjba vonuló helyére, akkor akár pluszban is lehet emelni a fenti nyugdíjformulához képest a nyugdíjakat, ha viszont kevesebb, akkor vagy a nyugdíjakat csökkentik, vagy (amennyiben ez politikailag nem járható út, mint az országok többségében) az állam pótolja a hiányt (csökkenti más területen a költségeit, s a felszabaduló pénzből fizet nyugdíjat, vagy egyszerűen deficitessé teszi a költségvetést). Ez a hiány lényegében azt jelenti, hogy az implicit államadósság egy szelete „lejár”, s az explicitté vált. Romló demográfiai helyzetben az implicit

államadósság nem lesz változatlan, hanem újabb és újabb szeletei járnak le (lényegében azok a részei, ahol a kieső, nyugdíjba vonuló járulékfizető helyére nem lép új járulékfizető).

Évtizedekre előre meg lehet mondani, hogy a demográfiai helyzet miatt mikor mennyi implicit államadósság jár le, s válik explicitté. Magyarországon az a helyzet, hogy a 2010-es években kezd el nagy arányban nyugdíjba vonulni a II. világháború után született népes nemzedék, amelyik eddig aktív, járulékfizető volt. Nekik viszonylag nagy létszámú gyermekük született a 70-es években, unokáik azonban már sokkal kisebb létszám-ban. Ezek az unokák így nem teljesen helyettesítik a „Ratkó-nemzedéket” járulékfizetőként, amikor az nyugdíj-ba vonul, vagyis az implicit államadósság egy jelentős része kezd lejárni a 2010-es években. Még rosszabb lesz a helyzet 20-25 év múlva, amikor a '70-es években születettek is nyugdíjba fognak vonulni, hiszen még nagyrészt élni fognak a nagylétszámú „Ratkó-nyugdíjasok”, s egy újabb nagylétszámú nyugdíjas generáció csatlakozik hozzájuk, akik helyébe nagyon kevés aktív fog járulékfizetőként belépni, s így az implicit államadósság lejáratá felgyorsul, egyre nagyobb része alakul át explicitté (vagyis a nyugdíjak egyre kisebb részét tudja az állam a járulékokból finanszírozni).

Másképp: ha mondjuk a '90-es években a járulékok és a nyugdíjak összege egyenlő volt egymással, akkor előre lehetett látni, hogy – változatlan feltevések mellett – a helyzet 2010-es évekből kezdve fokozatosan, s egyre nagyobb mértékben romlik, egyre nagyobb lesz az eltérés a nyugdíjak és a járulékok között az előbbieik javára. Ilyen helyzetben logikus gondolat volt, hogy a később lejáró implicit államadósság egy részének a lejáratát előrehozzuk, s most birkózunk meg azzal, amikor még relatíve jobb a demográfiai helyzet, mint amilyen később lesz. Vagyis már most explicitté tesszük az implicit államadósság egy részét, ami csak 20 év múlva járna le. Cserébe 20 év múlva kisebb lesz a költségvetési hiány, hiszen akkor már a nyugdíjak egy részét a magánnyugdíjpénztárak fizetik.

A MÁSODIK PILLÉR ÁLTAL FELTÉTELEZETT KÖRNYEZET

A fenti demográfiai folyamatok alapján a '97-es reform logikus lépés volt. Ugyanakkor a fenti leírás alapján is látható annak további feltételei vannak, nevezetesen az aktuális költségvetési hiány leszorítása, hiszen a reform makrogazdasági alapgondolata az volt, hogy: „most birkózom meg az implicit államadósság egy részével, mert később még nehezebb lesz”. A reform tehát feltételezte a fegyelmezett költségvetési politikát általában az államháztartásban. A reform egyik rejtett előfeltevése az volt, hogy maga ez a reform fog egy fegyelmezettebb költségvetési politikát kikényszeríteni, ami nem teljesült.

Szintén a fenti leírásból látszik, hogy a megvalósult reformnak lett volna alternatívája, hiszen a jelenlegi demográfiai tendenciák miatt általában az szükséges, hogy az összes államadósság (explicit + implicit) szintjét csökkentésük. Vagyis a '97-es reform kiváltható lett volna egyszerűen a nyugdíjformula racionálissá tételével (befizetésekkel és várható hátralévő élettartammal arányos nyugdíj) és az államadósság általában vett erőteljes csökkentésével (vagyis az éves deficit jelentős lenyomásával, még inkább a szufficites költségvetések általános-sá tételével).

Ez nem valósult meg, s így utólag látszik, hogy nem teljesültek sem azok a feltételezések, amelyek szerint a nyugdíjreform nyomást gyakorol az állami költségvetésre, s nagyobb takarékosagra ösztönöz az aktuális kiadásokban. Ehelyett némelyik kormány inkább a nyugdíjreformot akarta felhasználni a magas költségvetési hiány legitimálására, ami nyilvánvalóan ellentmondott a reform eredeti céljának és értelmének.

Utólagosan azt lehet mondani, hogy a nyugdíjreform fenti alternatívájához képest a választott út némileg költségesebb volt (hiszen meg kellett fizetni egy új intézményrendszer felállításának és működtetésének a költségeit is), s nem hozta azt az eredményt, amit vártak tőle.

Másodlagos fontosságú, de érdemes röviden megjegyezni, hogy az EU-ban érvényes Stabilitási és Növekedési Egyezmény (SNE) azzal, hogy nem az összes (explicit+implicit) államadósságra írt elő maximumot, hanem csak az explicitre, a maga részéről nem támogatta a nyugdíjrendszer feltőkésítési típusú reformját, hiszen annak lényege, hogy az implicit államadósság egy részét explicitté teszi. Ugyanakkor ez sokkal inkább az SNE hibája, mint a nyugdíjreformé (és ezért a maga részéről indokoltta tette volna az SNE reformját ezen a téren). Magában a reformban, annyiban figyelembe vették, hogy az SNE előírásait, hogy egyfajta folyamatos, „csúszó” feltőkésítést választottak, abból a célból, hogy az csak a deficitkövetelményt érintse, az adósságplafont ne.

A MÁSODIK PILLÉR VÁLASZTOTT INTÉZMÉNYRENDSZERE

A második pillér Magyarországon választott intézményrendszere nemzetközileg egyedülálló, és több szempontból nem szerencsés, amire a Felügyelet 2010-ben rá is mutatott, s kezdeményezte is annak megváltoztatását. Hogy mik voltak ennek az intézményrendszernek a főbb problémái, akkor válik nyilvánvalóvá, ha összehasonlítjuk azt a nyugdíjrendszer feltőkésítésének egy másik lehetséges, véleményünk szerint példaértékű

modelljével, a svéd megoldással. (Figyelem! Itt nem arról „a svéd rendszer”-ről van szó, amit az I. pillér reformjával kapcsolatosan szoktak emlegetni!)

Svédországban (a feltőkésített állami nyugdíj-rendszerben) az egyéni nyugdíjszámlákat nem egymással versengő szolgáltatók, hanem egyetlen központi nyugdíjadminisztrátor vezeti. Így a számlavezetésben érvényesül a skáláhozadék (vagyis fajlagosan olcsóbban működtethető), s nem kellett párhuzamos számlavezetési kapacitásokat létrehozni, megfinanszírozni. Ezen felül ez a rendszer így átláthatóbb az ügyfeleknek is, ráadásul a versenyt is fokozza a nyugdíjpénzek befektetésében. A befektetést ugyanis nem ez a központi adminisztrátor végzi, hanem egymással versengő befektetők. Ezek a befektetők ráadásul nem tudják azt, hogy kinek a pénzét kezelik (ún. „vakszámlás” rendszer), ugyanis a rendszer tagjai választhatnak befektetőt, meg is változtathatják azt, de a befektetőkkel a központi adminisztrátor csak azt közli, hogy mekkora tőkét kell – a legjobb tudásuk szerint, a legolcsóbban – befektetniük. Így az egyes befektetők csak a nettó hozammal (hozam mínusz költségek) tudják vonzóvá tenni magukat, közvetítők általi rábeszéléssel nem, ráadásul a rendszer megtakarítja a közvetítés költségeit is. Ezen felül az is lehetséges, hogy az egyes egyének ne egy, hanem több befektető között osszák meg tőkéjüket.

Ezekhez képest a magyar pénztári rendszer hibái:

- felesleges és drága, párhuzamos adminisztratív kapacitás kiépítése,
- kevésbé átlátható a tagok számára, bonyolultabb a szolgáltató-váltás,
- a tagok tisztánlátását elvették a toborzó ügynökök, akiknek alkalmazása ráadásul megdrágította a rendszert az ügyfelek számára,
- nem elég átlátható, ezért nem eléggé erős verseny a befektetők között, ebből adódóan alacsonyabb hozam, drágább vagyonezelés,
- nem volt kockázatporlasztási lehetőség az ügyfelek számára a vagyonezelésben.

A MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁRAK SZABÁLYOZÁSÁNAK RÖVID ÁTTEKINTÉSE

A magánnyugdíjpénztárakra vonatkozó törvényi szabályozás:

- a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (Mpt.), mely 1997. szeptember 1-jén lépett hatályba.
- a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások feletéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (Tbj.), mely 1998. január 1-jétől hatályos.¹

Végrehajtási rendeletek: a végrehajtási szabályokat az Mpt., illetve a Tbj. végrehajtására kiadott kormányrendeletek tartalmazzák.

Az elmúlt közel tizenöt év alatt az Mpt.-t, a Tbj.-t, illetve a hozzá kapcsoló kormányrendeleteket számos alkalommal módosították, ezért terjedelmi okokból a magánnyugdíjpénztárak szabályozásának rövid áttekintése során az alábbi – a magánnyugdíjpénztári rendszer leglényegesebb elemét képező – témákkal foglalkozunk:

- a tagsági jogviszony létrejöttére, a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépésre vonatkozó szabályozás legfontosabb módosulásai
- a pénztári tagdíjra vonatkozó szabályozás változása
- szervezeti szabályok, ezen belül: a központosított tagdíjbeszedés, a vagyonezelési költségek, a választható portfóliós rendszer bevezetése, az elszámoláson alapuló nyilvántartási rendszer, valamint a szolgáltatással kapcsolatos garanciák

A TAGSÁGI JOGVISZONYRA VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁS

A tagsági jogviszony létesítése

A tagsági jogviszony kétféleképpen jöhetett létre:

- a törvény erejénél fogva (kötelező tagság), illetve
- önkéntes alapon.

A tagsági jogviszony létesítése a pályakezdőknél volt kötelező, míg meghatározott feltételek teljesülése esetén, jellemzően bizonyos életkort be nem töltött foglalkoztatottak esetében volt önkéntes. A szabályozási környezetet, illetve annak módosításait az alábbi táblázat foglalja össze²:

¹ Megemlítenéd még a 2009. évi törvény, melynek célja a pénztárak átalakítása részvénytársaságokká, illetve a járadékokra vonatkozó részletes szabályozás bevezetése, a törvény azonban nem lépett hatályba.

² Az Mpt. 3. §-a tartalmazza a kötelező, illetve önkéntes tagsági jogviszony létesítésére vonatkozó szabályozást.

Érintett időszak	Kötelező tagsági jogviszony létesítése pályakezdők esetében	Önkéntes tagsági jogviszony létesítése
1997. szeptember 1-jétől 1998. december 31-ig	a tagsági jogviszony létesítése nem volt kötelező	a tagsági jogviszony kizárólag önkéntesen létesíthető, az Mpt.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén
1998. január 1-jétől - 2001. december 31-ig	a tagsági jogviszony létesítése kötelező	a tagsági jogviszony önkéntesen is létesíthető, az Mpt.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén
2002. január 1-jétől -2002. december 31-ig	a tagsági jogviszony létesítése nem volt kötelező	a tagsági jogviszony kizárólag önkéntesen létesíthető, az Mpt.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén
2003. január 1-jétől -2010. november 2-ig	a tagsági jogviszony létesítése kötelező	a tagsági jogviszony önkéntesen is létesíthető, az Mpt.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén
2010. november 3-tól	a tagsági jogviszony létesítése nem kötelező	a tagsági jogviszony kizárólag önkéntesen létesíthető, az Mpt.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén
2011. december 31-től	a tagsági jogviszony létesítése nem kötelező	a tagsági jogviszony kizárólag önkéntesen létesíthető (az Mpt. ehhez külön feltételeket nem határoz meg)

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépés lehetőségei

A fenti pont mutatja, hogy az Mpt. alapján a nem magánnyugdíjpénztári tagok meghatározott feltételek fennállása esetén magánnyugdíjpénztári taggá válhattak (önkéntes tagsági jogviszony létesítése). A jogalkotó azonban több alkalommal és több jogcímen biztosította az egyes időszakokban a visszalépést a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe³. A 2. mellékletben a teljesség igénye nélkül összefoglaljuk a legfontosabb visszalépési jogcímeiket, illetve azok célját.

A TAGDÍJRA VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁS VÁLTOZÁSAI

A 2006. december 31-ig terjedő időszakban a tagdíjat a foglalkoztató vonta le a pénztártagtól és közvetlenül utalta az érintett magánnyugdíjpénztár részére, míg 2007. december 1-jétől a foglalkoztató az adóhatóság részére utalta a levont tagdíjat, és az adóhatóság utalta azt tovább a magánnyugdíjpénztáraknak (lásd még a központosított tagdíjbeszedésnél is!). A pénztári tagdíj mértékére vonatkozó szabályozást a Tbj.⁴ határozta meg a tag nyugdíjárulék-alapot képező jövedelme bizonyos százalékában. A tagdíj mértéke a Tbj. hatályba lépésétől az alábbiak szerint alakult:

Érintett időszak	Tagdíj mértéke a tag nyugdíjárulék-alapot képező jövedelmének %-ában
1998. január 1-jétől - 2002. december 31-ig	6%
2003. január 1-jétől - 2003. december 31-ig	7%
2004. január 1-jétől - 2010. október 31-ig	8%
2010. november 1-jétől - 2011. december 30-ig	0%
2011. december 31-től	a tagdíj fizetése önkéntessé válik, mértékét a pénztár alapszabálya tartalmazza

A fentiek alapján megállapítható, hogy a magánnyugdíjpénztári rendszer fennállása alatt, 2010. október 31-ig folyamatosan biztosított volt a magánnyugdíjpénztárak tagdíjbevétele. Az Mpt. 2011. december 30-ig lehetővé tette továbbá, hogy a tag, illetve a foglalkoztató önkéntesen 10%-ra kiegészítse a tagdíjat (tagdíjkiegészítés), ezáltal növelve az egyéni megtakarítások összegét.

Az Mpt.⁵ 2007. január 1-jétől határozza meg, hogy a befizetett tagdíj hány százalékát volt köteles a magánnyugdíjpénztár a fedezeti tartalék, vagyis a pénztártagok egyéni számláján jóváírni. Amint az alábbi táblázat alapján megállapítható, fokozatosan nőtt a pénztártagok egyéni számláján jóváírandó tagdíj aránya. (A pénztárak a fenti arányoktól természetesen pozitív irányba eltérhettek.)

Érintett időszak	A fedezeti tartalék javára a tagdíjból kötelezően jóváírandó tételek a tagdíj %-ában	A tagdíjból a működési költségekre fordítható tételek a tagdíj %-ában
2006. december 31-ig	nincs jogszabályi rendelkezés	nincs jogszabályi rendelkezés
2007. január 1-jétől - 2007. december 31-ig	94%	6%
2008. január 1-jétől -2008. december 31-ig	94,5%	5,5%
2009. január 1-jétől -2010. december 31-ig	95,5%	4,5%
2011. január 1-jétől	99,1%	0,9%

A működési költségekre vonatkozóan a Felügyelet által készített számítást az 1. számú mellékletben foglalt táblázat tartalmazza.

³ A visszalépési jogcímeiket az Mpt. 123. §-a, illetve az Mpt. 24. §-a (rokkantnyugellátásra jogosultaknál) tartalmazta.

⁴ Tbj. 33. §

⁵ Mpt. 62/A. §

SZERVEZETI SZABÁLYOK

A központosított tagdíjbeszedés

Amint azt már az előző pontban is megállapítottuk, a 2006. december 31-ig terjedő időszakban a tagdíjat a foglalkoztató vonta le a pénztártagtól és közvetlenül utalta az érintett magánnyugdíjpénztár részére. 2007. január 1-jétől a foglalkoztatók a magánnyugdíjpénztári tagdíjat - az egyéb járulékokkal együtt - az adóhatósághoz vallották be és fizették meg, a bevallási adatokat az adóhatóság feldolgozta és megküldte a magánnyugdíjpénztárak részére (központosított tagdíjbevallás-tagdíjbeszedés). A pénztárak az adóhatóságtól kapott adatok alapján azonosították a tagi befizetéseket, majd ezután írták jóvá a tagdíjakat, illetve az azokra jutó hozamokat a tagok egyéni számláján.

2006. december 31-ig a tagdíjat nem fizetők esetében a pénztárak szólították fel a foglalkoztatókat a tagdíj megfizetésére, ennek eredménytelensége esetén az adóhatóságnál kezdeményezték végrehajtási eljárást. 2007. január 1-jétől, a központosított tagdíjbeszedési rendszernek köszönhetően az adóhatóság közvetlenül intézkedett a tagdíjhátralék behajtásáról. A központosított tagdíjbeszedési rendszer 2012. január 1-jétől megszűntetésre került⁶.

A szabályozás hatása: lényegesen nőtt a tagdíjbeszedés, illetve tagdíjbehajtás hatékonysága.

A vagyongazdálkodási költségek alakulása

A magánnyugdíjpénztári költségek egyik legfontosabb, a pénztártagok megtakarításait közvetlenül csökkentő tétele, a vagyongazdálkodási költség. A vagyongazdálkodási díjak mértékére vonatkozóan 2006. december 31-ig az Mpt. semmilyen korlátozást nem tartalmazott, ezt követően azonban maximálta a vagyongazdálkodási díjak mértékét oly módon, hogy egyre alacsonyabb összegű vagyongazdálkodási díj alkalmazását tette lehetővé éves szinten. A vagyongazdálkodási díj maximumát a jogszabály⁷ a kezelt vagyon százalékában határozta meg. A pénztári vagyongazdálkodási költségekre vonatkozóan a Felügyelet által készített számítást az 1. számú mellékletben foglalt táblázat tartalmazza.

Érintett időszak	Vagyongazdálkodási díj aránya éves szinten, a kezelt vagyon %-ában
2006. december 31-ig	nincs jogszabályi rendelkezés
2007. január 1-jétől -2007. december 31-ig	0,9%
2008. január 1-jétől - 2010. december 31-ig	0,8%
2011. január 1-jétől	0,2%

A vagyongazdálkodás kapcsán megemlítendő a Felügyelet által 2010-ben lefolytatott célvizsgálatok, melyekről a magánnyugdíjpénztárak befektetési tevékenysége kapcsán írunk.

A választható portfóliós rendszer bevezetése

A magánnyugdíjpénztárak befektetési tevékenységével kapcsolatos legnagyobb változás a választható portfóliós rendszer 2007. január 1-jei bevezetése jelentette, amely rendelkezéseket a jogalkotó azzal indokolta, hogy alacsony a magánnyugdíjpénztári portfólió kockázati kitettsége, így a hozamok is elmaradnak attól, ami egy pénztárra jellemző hosszú távú befektetéstől elvárható. A választható portfóliós rendszer bevezetése 2008. december 31-éig a magánnyugdíjpénztárak önkéntes döntésétől függött, míg 2009. január 1-jétől a bevezetés kötelező volt. Ezt a rendszert 2008-ban hét pénztár vezette be önkéntesen, a többiek 2009-től indították el – ekkor már a jogszabályi kötelezettségek okán - saját rendszerüket. A választható portfóliós rendszer lényege, hogy a tagok kockázattűrő képességüknek és az előttük álló felhalmozási időnek a figyelembe vételével választhattak, hogy egyéni számlájukon lévő megtakarításukat milyen befektetési összetételű (kockázatos – kevésbé kockázatos) portfóliókba fektessék be. A jogalkotó három portfólió bevezetését írta elő (Növekedési, Kiegyensúlyozott és Klasszikus portfólió), oly módon, hogy meghatározta a különböző portfóliókban az egyes eszközök maximum arányát, valamint a részvények esetében azok minimum arányát. A pénztártagok portfólióválasztás hiányában életkoruk alapján kerültek besorolásra az egyes portfóliókba, ennek eredményeként – a magánnyugdíjpénztárak tagságának korösszetétele miatt – a legtöbben a legkockázatosabb portfólióba, a növekedési portfólióba kerültek besorolásra.

⁶ Tbj. 50. § (1) bekezdés

⁷ A szöveg leegyszerűsítve tartalmazza az Mpt. 74. § (4) bekezdésének szövegét. Az Mpt. hatályos szövege az alábbiak szerint szabályozza a vagyongazdálkodási díj mértékét: A vagyongazdálkodási tevékenység szerződésben megállapított ellenértékének kereskedési költségek (jutalékok) nélkül számított éves összege 2009. és 2010. évben nem haladhatja meg a kezelésre átadott vagyon(rész) napi bruttó piaci értékei számtani átlagának 0,8 százalékát, 2011. évtől 0,2 százalékát. Az előzőekben meghatározottaknál magasabb ellenérték kikötése semmis.

A szabályozás hatása: a befektetési szabályoknak való megfelelés érdekében a magánpénztárak 2007-2008-ban nagyarányban (a 2006. év végi 9,6%-ról 2008. március végéig 17,3%-ra) növelték részvényhányadukat, éppen azelőtt, mielőtt a részvények ára drámai esésnek indult volna (vagyis a csúcsponton). A későbbiekben azonban, még a válság időszakában a növekedési portfólióra vonatkozó 40%-os minimális részvényhányad-előírás hatálya felfüggesztésre került, aminek következtében a részvényhányad 2009. év folyamán újra csökkent (2009. június végéig 11,8%-ra), éppen azelőtt, mielőtt a részvényárak tartós emelkedésbe kezdtek volna (vagyis a mélyponton). A részvénypiac összeomlása és újrakedése tehát a magánpénztárak befektetéseit aszimmetrikusan érte, mégpedig a kedvezőtlen irányban, vagyis a szabályozás bevezetésének (és korrekciójának) *időzítése* – utólagosan nézve – nem volt szerencsés.

Az elszámoló egységen alapuló nyilvántartási rendszer bevezetése

A magánnyugdíjpénztárak 2008. január 1-jétől jogosultak voltak úgynevezett elszámoló egységen alapuló nyilvántartást bevezetni, mely lehetővé tette a pénztártagok számára megtakarításaik hozamának napi szintű követését. Az egyes pénztárak elszámoló egységeinek értéke a pénztári honlapokon, illetve a Felügyelet honlapján jelenik meg visszakereshető módon. A rendszer alkalmazása 2009. január 1-jétől kötelező valamennyi magánnyugdíjpénztár számára.

A szabályozás hatása: Egyrésztől növelte a pénztárak teljesítményének átláthatóságát, leegyszerűsítette a tagokkal történő elszámolást, ugyanakkor növelte a pénztárak adminisztrációs terheit.

A szolgáltatással kapcsolatos garanciák

Az Mpt.-ben az egyes szabályozási időszakokban három garancia-típus érvényesült:

- szolgáltatási garancia:** az Mpt. hatályba lépésétől, 2001. december 31-ig tartalmazta az úgynevezett normajáradék intézményét. A normajáradék a pénztártag számára megállapítható legkisebb nyugdíjjáradék volt, amelynek fedezetét a Pénztárak Garancia Alapja, illetve a központi költségvetés a nyugdíj megállapításakor garantálta (volna).
- likvidációs garancia:** amennyiben a pénztártag vagy kedvezményezett követelése átlépés, a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe való visszalépés vagy járadékszolgáltatás, valamint a tag elhalálása esetén befagyott, ezek fedezetét a Pénztárak Garancia Alapja biztosította (volna – ilyen kifizetésre ténylegesen nem került sor). Befagyott követelésnek minősül, ha a pénztár a tag követelését az Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározott esedékességet követő öt napon belül (pl.: felszámolás miatt) nem tudja teljes egészében teljesíteni. Ezen garanciális szabály 1997. szeptember 1-jétől van hatályban.
- hozamgarancia:** A tagi megtakarítások értékállóságának a biztosítása érdekében került bevezetésre 2010. január 1-jei hatállyal a hozamgarantált tőkére vonatkozó szabályozás. A 2008-ban kezdődött gazdasági válság első szakaszában a tagi megtakarítások összege jelentősen csökkent, ezért a jogalkotó garantálni kívánta – egy külön képlet⁸ alapján – az infláció szintű hozamot. Ennek fedezetét a Pénztárak Garancia Alapja biztosította (volna – a garancia lehívására eddig nem került sor).

A MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁRAK MŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELÜGYELETI TAPASZTALATOK

A magánnyugdíjpénztári működéssel kapcsolatos felügyeleti megállapítások, tapasztalatok összeállítása során az alábbi témák kifejtését tartjuk indokoltnak:

1. A magánnyugdíjpénztárak működéséről általában,
2. A magánnyugdíjpénztárak likviditási helyzete,
3. A magánnyugdíjpénztárak befektetési tevékenysége,

A MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁRAK MŰKÖDÉSÉRŐL ÁLTALÁBAN

A magánnyugdíjpénztárak a kiadásait a tagdíjbevételekből finanszírozták. A befolyt tagdíjakat három tartalék (fedezeti, működési és likviditási) között osztották meg a törvényi előírások szerint úgy, hogy a kötelező tagdíjfizetés utolsó évében, azaz 2010. évben a befizetések legalább 95,5 %-a a fedezeti tartalékra került. A fedezeti tartalék szolgál a jövőbeni nyugdíj szolgáltatások fedezetére, míg a működési és likviditási tartalék terhére a pénztárak képezhettek tartalékot (jövőbeni kiadások fedezetére, járadékszolgáltatásra, hozamgaranciára, stb.).

⁸ Mpt. 3. számú melléklet

A pénztárak esetén a működési tartalékon belüli felhalmozás nem volt gyakori, jelentősebb (több száz millió Ft-os) összeg csak néhány pénztár esetén képződött.

Az Mpt.⁹ alapján a kölcsönösség és az öngondoskodás elve alapján a pénztártagok közösen teremtik meg a pénztár működésének és szolgáltatásainak fedezetét, a pénztárak pedig a Pénztárak Garancia Alapja létrehozásával és fenntartásával az e törvényben meghatározott módon gondoskodnak a pénztárak szolgáltatási kötelezettségének teljesítéséről.

A pénztártagok a felhalmozási időszakban befektetői, a járadékos időszakban befektetői és biztosítási kockázatközösséget alkottak.

Ennek megfelelően a felhalmozási időszakban a szolidaritás abban nyilvánult meg, hogy a tagok befizetéseiből levont működési és likviditási résszel biztosították a pénztár működését és a pénztár által nyújtott működési szolgáltatások pedig egyforma szinten jártak minden tagnak, függetlenül attól, hogy ő mekkora összeggel járult hozzá a pénztár működéséhez. A befektetési kockázatközösség alapján pedig a tagok az egyéni számlájuk egyenlege alapján részesülnek a pénztár által elért hozamból.

A járadékos/szolgáltatási időszak szabályai kidolgozatlanok voltak, s gyakorlati tapasztalat sincs erre, mivel fennállásuk alatt a pénztárak nem jutottak el a járadékos szakaszba, így járadékot sem folyósítottak. A járadék, vagyis a nyugdíjszolgáltatás majdani összege elvileg elsősorban az egyéni számlán felhalmozott összegtől és a választott járadék-típustól függött volna. A hatályos szabályozás alapján járadékot nehezen lehetett volna szolgáltatni, a 2009-ben erről (is) hozott új törvény pedig nem lépett hatályba.

A pénztárak működésének alapvető jellemvonása volt, hogy teljesen eltért egymástól a jogi fikció és a valóságos működés. A jogi fikció szerint a pénztárak a tagok tulajdonában álló, öngazgató, non-profit intézmények voltak. Ténylegesen azonban a pénztár tagjai nem jártak el tulajdonosi minőségükben, a közgyűlések, küldöttközgyűlések a legtöbb esetben nem töltötték be feladatukat, azaz a szervezet működésében nem vettek részt. Tőkebevitelre és pótlásra nem kötelesek és (nagy valószínűséggel) nem is lettek volna hajlandóak. Az, hogy ez nem okozott működési problémát annak volt köszönhető, hogy a pénztárak döntő többségének, a jogi fikcióval szembeni tényleges tulajdonosai nagy, profitérdekelt pénzügyi csoportok voltak. Ők előlegezték meg a pénztárak működéséhez szükséges tőkét, ténylegesen ők irányították a pénztárakat, s a pénztárakkal hosszú távra kötött működési és vagyonkezelési szerződések révén valójában profitot is realizáltak ebből a tevékenységből, aminek révén számukra megtérült kezdeti befektetésük. Tehát a jogi fikció és a tényleges működés minden ponton ellentétes volt egymással. Ennek eredménye az, hogy a pénzügyi csoportok esetében a pénztárak jogilag ugyan egyáltalán nem kapcsolódnak a csoporthoz (hiszen nem gazdasági társaság, így a tulajdonosi kapcsolat, szavazási, kinevezési jogosultságok, stb. sem értelmezhető), azonban gyakorlatilag csoporttagként igyekeztek/igyekeznek működni. A jogi fikció és a gyakorlati működés nagyfokú eltérése az átlátható működés lehetőségét nagymértékben rontotta.

Az elmúlt időszakban is, és jelenleg is a magánnyugdíjpénztári szektorban különböző (banki, biztosítói, munkáltatói illetve független) háttérű intézmények működtek/működnek.

A MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁRAK BEFEKTETÉSI TEVÉKENYSÉGÉVEL KAPCSOLATOS TAPASZTALATOK

A magánnyugdíjpénztárak hosszú távú befektetési tevékenységét jelenleg legjobban jellemző, a 2002-2011 közötti időszakra vonatkozó, a fedezeti tartalékon elért 10 éves átlagos nettó hozamráta értékei a klasszikus portfólióknál 4,95% és 8,75% között, a kiegyensúlyozott portfólióknál 5,29% és 8,47% között, a növekedési portfólióknál 4,61% és 7,87% között alakultak. Az átlagos infláció ugyanebben az időszakban 5,1% volt, tehát néhány pénztár egy-egy portfóliója kivételével a fedezeti tartalékon, a Pénztárak mindenhol reálhozamot értek el. A 10 éves átlagos nettó hozamokból portfóliónként számított súlyozatlan szektorátlagok (szintén a Generali Magánnyugdíjpénztár nélkül) a következőképpen alakultak: klasszikus portfólió 6,78%, kiegyensúlyozott portfólió 6,36%, növekedési portfólió 6,05%. Amennyiben a hozam számításánál figyelembe vesszük a működési és a likviditási tartalékokra a tagdíjbefizetésekből levont részt, vagyis a hozamokat nem az egyéni számlákra félretett díjrészre, hanem a teljes befizetett tagdíjra vetítjük, akkor a magánnyugdíjpénztárak teljes fennállásuk alatt, a tagok összes befizetésére számolva éves átlagban -0,2%-os reálhozamot értek el. Tehát az évi átlagos reálhozam-rátát a működés és a vagyonkezelés költsége csaknem 2%-ponttal csökkentette.

Amint azt az anyag elején is már említettük, a magánnyugdíjpénztárak esetében nem eléggé erős a verseny a befektetők között, drágább a vagyonkezelés. Ez különösen a pénzügyi csoporthoz kapcsolódó pénztárak esetében érhető tetten, e pénztárak ugyanis minden esetben a csoporthoz tartozó vagyonkezelőt bízták meg a vagyonkezelés végzésével. Itt több esetben egyértelműen érvényesült az érdekeltségi viszony negatív hatása. A jogszabályi rendelkezések biztosítása, a költségkorlátok betartása érdekében a pénztári befektetések-

⁹ Mpt. 5. §-a (3) bekezdés

re vonatkozó kormányrendelet¹⁰ meghatározza, hogy a közvetett befektetési instrumentumok alkalmazása során biztosítani kell, hogy a pénztáratagot közvetetten terhelő befektetési költségek mértéke - a közvetlen befektetésekhez kapcsolódó költségekhez mérten - a vagyongazdálkodási költségekkel összhangban legyen.

Ennek ellenőrzésére 2010-2011 években cél-, illetve átfogó vizsgálatot végeztünk 11 magánnyugdíjpénztárnál és a vagyongazdálkodást ellátó szervezeteknél (alapkezelőknél és banknál). Ezek célja annak ellenőrzése volt, hogy a befektetések közvetlen költségei, amit a jogszabály 0,8%-ban maximált, hogyan viszonyulnak a pénztárak vagyongazdálkodási alapokba történő befektetés esetén felszámított közvetett költséghez (alapkezelési díjhoz), a többletköltségek indokoltak-e. E vizsgálatok eredményeként a Felügyelet négy magánnyugdíjpénztár esetében állapította meg, hogy a közvetett befektetések alkalmazása során a pénztár és a vagyongazdálkodó a befektetések kiválasztásával (befektetési alapba történő befektetéssel) többletköltséget okozott tagjainak, vagyis a magánnyugdíjpénztári tagok számára költséghatékonyabb megoldást jelentett volna, ha a vagyongazdálkodó közvetlenül vásárolja meg a pénztár számára az érintett befektetési alapban elhelyezett értékpapírokat. E pénztárakat a Felügyelet határozatban kötelezte, hogy az indokolatlan többletköltséget okozó befektetéseit szüntessék meg, az indokolatlan többletköltségeket mutassák ki és intézkedjenek a tagok javára történő megtérítésük iránt, amire intézkedési tervet kértünk tőlük. Ebben a vagyongazdálkodóval szembeni követelések érvényesítését is kértük. A határozat eredményeként két pénztár részére a többletköltség visszatérítésre került, míg a harmadik pénztár esetében annak visszatérítése folyamatban van. Megjegyzendő azonban, hogy a négy pénztár által a pénztáratagoknak okozott többletköltség – a magánnyugdíjpénztárak 2010. december 31-i vagyoni alapul véve – nem haladta meg a magánnyugdíjpénztári szektor vagyoniának 1 ezrelékét.

A MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁRAK HELYZETE

A magánnyugdíjpénztárak a folyamatos működésüket szinte kizárólag a tagdíjakból fedezik úgy, hogy annak egy részét nem a tagok egyéni számlájára teszik, hanem abból levonnak. A levont részt az egyfajta átmeneti „pufferként” funkcionáló „működési” és „likviditási” tartalékokba teszik, s a folyó kiadásokat közvetlenül ezekből finanszírozzák. A többi kerül a tagok egyéni számláira, amelyeket együtt fedezeti tartaléknak neveznek. Ezekből tilos a működést finanszírozni.

A pénztárak, a felügyeleti vizsgálatok megállapításai alapján működésre kizárólag a működési és a likviditási tartalék forrásait használták fel, a fedezeti tartalékból működési célra nem történt felhasználás, így a tagok érdeke nem sérült.

A költséggazdálkodás szempontjából azonban a működési tartalék felhasználása nem volt hatékony, mivel a pénztárak ebből jelentős összeget fordítottak tagszervezésre (összesen 600.000 tag lépett át) aminek a hozadéka a pénztári rendszerben nem látszott (például nem volt tendencia arra, hogy a tagok a rosszabbul teljesítő pénztárakat hagyják el, s a jobbakra lépnek át). Az ügynökök ugyanis nem mindig a legjobb döntésre vették rá a tagokat, hanem arra, ami a számukra volt leginkább előnyös. A törvényalkotó adminisztratív eszközökkel próbált ezeknek a folyamatoknak gátat szabni, nem sok eredménnyel.

A működési és likviditási tartalékok jelenlegi szabályozása úgy tűnik működési problémát okoz a magánnyugdíjpénztáraknak. Mivel befolyó tagdíjak összege nem állandó nagyság, ezért a költségek fedezetét ezen a módon csak úgy lehet folyamatosan biztosítani, ha a tagdíjakból történő levonás változik. Ez azt jelenti, hogy a (működési és likviditási) tartalékok felhasználása, meghatározott szint alá csökkenése esetén a pénztárak – rövid idő alatt - csak a tagok befizetéséből tudják feltölteni ezeket úgy, hogy növelik a tagdíjnak a működési, likviditási tartalékra jutó részét, azaz csökkentik a tagok egyéni számlájára jóváírt részt. Ennek azonban jelenleg is korlátja, hogy az Mpt. a működési és likviditási célra fordítható tagdíjhányadot 0,9 %-ban maximálja. A pénztárak korábban is éltek a maximális levonás lehetőségével (legutóbb 4,5 %), amit jórészt fel is használnak, így ezen összegből megfelelő és folyamatos tartalékképzés és a megképzett tartalékok állandó szinten tartása nem lehetséges. A problémát a Felügyelet is érzékelte, így a magánnyugdíjpénztárak működését érintő jogszabályi változás miatt 2010. évben 11 pénztár esetében – a finanszírozásra felhasználható tartalékok nagysága alapján – heti, havi eseti adatszolgáltatást rendeltünk el.

Az adatszolgáltatások alapján megállapítható, hogy 2011. évben egy kivétellel, a szektor összes tagja veszteségesen működött. A 2011. IV. negyedéves jelentés adatai alapján a Felügyelet megvizsgálta, hogy bevételek nélkül, hasonló költségek, ráfordítások mellett hány év, illetve hány hónap finanszírozására elegendőek a pénztári tartalékok. Az adatok alapján ez nagy szórást mutat, a pénztárak működése 1 és 51 hónap közötti időtartamra biztosított.

A magánnyugdíjpénztári piac láthatólag rövid időn belül gyökeresen átalakul. Jelenleg a 17 magánnyugdíjpénztárból végelszámolás alatt áll a Quaestor Országos Magánnyugdíjpénztár „v.a” (végelszámolás kezdete: 2011. március 1.), az Életút Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár magánnyugdíjpénztári ágazata (végelszá-

¹⁰ 282/2001. (XII.26.) Korm. rendelet 2. számú melléklet I/3. pontja

molás kezdete: 2011. július 1.), a Honvéd Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár magánnyugdíjpénztári ágazata (végelszámolás kezdete: 2011. október 1.), és a Vasutas Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár magánnyugdíjpénztári ágazata (végelszámolás kezdete 2012. január 1.).

A Postás Magánnyugdíjpénztár és az Évgyűrűk Magánnyugdíjpénztár 2011. szeptember 30-ai fordulónappal a Pannónia Nyugdíjpénztárba, míg a Generali Magánnyugdíjpénztár 2011. december 31-ei fordulónappal a Dimenzió Magánnyugdíjpénztárba olvadt be.

2011. november 30-ai fordulónappal a vegyes pénztárként működő AXA Önkéntes és Magánnyugdíjpénztárból az AXA Magánnyugdíjpénztár kiválásával az ágazatok szétváltak.

A Felügyelet további információi alapján 2012. június 30-ai fordulónappal az Erste Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár magánnyugdíjpénztári ágazata és az AEGON Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár magánnyugdíjpénztári ágazata tervezi végelszámolással történő megszűnését.

Az Allianz Hungária Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár 2012. február 29-ei küldöttközgyűlésen elhangzottak alapján a magánnyugdíjpénztári ágazat továbbműködéséről döntöttek, információink szerint befogadó pénztárként kíván továbbműködni.

A Dimenzió Magánnyugdíjpénztár képviselői a 2012. március 1-jén folytatott konzultáción arról tájékoztattak, hogy a jogszabályi változások felvetik a pénztár végelszámolásának szükségességét.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő újabb visszalépések és a pénztári bevételek várható csökkenésének hatására további magánnyugdíjpénztárak (magánpénztári ágazatok) megszűnése valószínűsíthető. (A pénztáraknál folyamatban lévő átalakulásokat, végelszámolásokat a 3. számú táblázat tartalmazza)

Végezetül fontos megjegyezni, hogy bár a fentiekben a magánnyugdíjpénztárakról múlt időben beszélünk, ez a részünkről nem volt teljesen pontos. Ugyanis, bár a magánnyugdíjpénztári szektor a korábbi töredékre csökkent, de jelenleg is létezik. A 2012 márciusával lezárult utolsó visszalépési hullám után is maradt mintegy 78.000 pénztártag, s legalább középtávon biztosan marad néhány szolgáltató is. Mindezek miatt fontos, hogy a jogszabályok egyértelműen, hosszú távon, megnyugtatóan és méltányosan rendezzék ezen intézmények, illetve tagok sorsát, amihez át kell tekinteni a jelenlegi szabályokat, s aktualizálni szükséges azokat. Ehhez a munkához a Felügyelet természetesen felajánlja a segítségét.

Utólag tekintve a magánnyugdíjpénztári rendszert egy gigantikus kísérletnek is tekinthetjük a nyugdíjrendszer reformja tekintetében. Fontosnak tartjuk, hogy ennek a kísérletnek a tanulságait vonjuk le, s a jövőben elkerüljük mindazokat a hibákat, amiket itt elkövettünk, de a pozitívumokat is használjuk fel a nyugdíjrendszer jövőre átalakítása során. A Felügyelet ezt a feladatot részben elvégezve, kialakította koncepcióját a nyugdíjrendszer lehetséges további reformjára, amit eljuttatott Miniszterelnök úrhoz és Varga Mihály államtitkár úrhoz.

MELLÉKLETEK:

1. MELLÉKLET: A MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁRI SEKTORRA VONATKOZÓ LEGFONTOSABB ADATOK

Megnevezés /évek	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Időszak végén taglétszám (fő)	2 212 595	2 303 972	2 403 012	2 511 110	2 655 341	2 787 799	2 955 404	3 019 284	3 114 617	99 601
Magánnyugdíjpénztári vagyon piaci értéken (md Ft)	406,551	566,452	877,562	1 217,431	1 583,152	1 970,576	1 972,970	2 649,341	3 102,498	226,292
Működéssel kapcsolatos ráfordítások (md Ft)	7,194	9,353	11,410	12,744	14,100	14,682	20,983	17,980	17,335	
Vagyonkezelői díjak (md Ft)	3,318	4,600	6,562	9,312	11,479	12,188	12,990	12,965	15,908	
1 főre jutó működési ráfordítás (Ft/fő)	3 251,4	4 059,5	4 748,2	5 075	5 310,1	5 266,5	7 099,9	5 955,1	5 565,7	
1 főre jutó vagyonkezelési ktg. (Ft/fő)	1 499,6	1 996,6	2 730,7	3 708,3	4 323	4 371,9	4 395,3	4 294,1	5 107,5	
1 m Ft vagyonra jutó vagyonkezelési díj	8161	8121	7478	7649	7251	6185	6584	4894	5127	

2. MELLÉKLET: VISSZALÉPÉSI JOGCÍMEK

Visszalépési jogcímek a felhalmozási időszakban

Érintett időszak	Visszalépési jogcím	Szabályozási cél
------------------	---------------------	------------------

A MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁRAK LÉTREHOZÁSÁNAK OKAI, SZABÁLYOZÁSUK ÉS MŰKÖDÉSÜK TAPASZTALATAI - 2012. ÁPRILIS 13.

Érintett időszak	Visszalépési jogcím	Szabályozási cél
1998. január 1-jétől - 2002. december 31-ig	Amennyiben a pénztártag önkéntes döntése alapján vált a pénztár tagjává 2002. december 31. napjáig, egy alkalommal visszaléphetett a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe.	A jogalkotó egy visszalépési lehetőséget kívánt biztosítani azoknak, akik önkéntesen létesítettek tagsági jogviszonyt, azonban „meggondolták magukat”.
2001. január 1-jétől -2002. december 31-ig	Azok a pénztártagok, akik 1998. július 1. és 2001. december 31. között pályakezdőként, a jogszabály erejénél fogva kötelezően váltak pénztártaggá, 2002. december 31-ig egy alkalommal visszaléphettek a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe.	A jogalkotó visszalépési lehetőséget biztosított azon tagok számára, akiknek a tagsági jogviszonya törvény erejénél fogva jött létre.
2010. november 3-ától 2011. január 31-ig	Azok a nyugellátásban nem részesülő pénztártagok, akik 2011. január 31-ig nem tettek nyilatkozatot a pénztártagságuk fenntartásáról a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerveknél	A jogalkotó a magánnyugdíjpénztári rendszer kötelező jellegének megszüntetésével biztosította valamennyi pénztártag számára a visszalépési lehetőséget a tb. nyugdíjrendszerbe
2011. december 30-tól 2012. március 31-ig	Azok a nyugellátásban nem részesülő pénztártagok, akik teljes összegű tb. nyugellátásban kívánnak részesülni 2012. március 31-ig jelezhetők visszalépési szándékukat a tb. nyugdíjrendszerbe.	A jogalkotó a magánnyugdíjpénztári rendszer további átalakítására tekintettel (kötelező tagdíjfizetés megszüntetése) biztosította a pénztártagok visszalépését a tb. nyugdíjrendszerbe.

Visszalépési jogcímek a felhalmozási időszakban, szolgáltatás megnyílásakor

Érintett időszak	Visszalépési jogcím	Szabályozási cél
1997. szeptember 1-jétől - 2011. december 31-ig	a rokkantsági nyugdíjra jogosultak	A tagnak a megrokkanas idejéig felhalmozódott megtakarításai összege jellemzően alacsony, ezért a pénztártag számára kedvezőbb, ha kizárólag a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerből részesül járadékban.
2004. június 19-től - 2010. november 2-ig	Azok a 120 hónapot meg nem haladó - különböző pénztárakban eltöltött és összeszámított - tagsági jogviszonnyal rendelkező pénztártagok, akik - a 23. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott eset kivételével - nyugdíj szolgáltatásra szereznek jogosultságot, 2010. november 2-ig kezdeményezhették a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe való visszalépést. A visszalépésre abban az esetben volt lehetőség, ha a magánnyugdíjpénztár tájékoztatása szerint a pénztártag részére megállapítható, a 27. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt járadéktípusnak megfelelően számított magán-nyugdíjpénztári járadékszolgáltatás várható összege nem érte el a pénztártag Tny. 12. § (7) bekezdése szerinti nyugellátásának 25 százalékát.	2002. december 31-ig a betöltött életkorra tekintet nélkül lehetett önkéntes alapon pénztári tagsági jogviszonyt létesíteni. Ez egyúttal azt is jelentette, hogy a pénztárakba olyan személyek is beléptek, akik számára, koruknál fogva nem érte meg pénztári taggá válni. Mivel a nyugdíjkorhatár eléréséig számukra kevés idő volt hátra, így a pénztári megtakarításaik összege nem érte el a megfelelő mértéket. E visszalépési jogcímmel a jogalkotó biztosítja az önkéntes döntéssel a pénztárba belépett tagok számára, hogy 1997-2002. során meghozott hibás döntését reparálja. (A jogalkotó eredetileg 2012. december 31-ig biztosította volna ezt a visszalépési lehetőséget.)
2008. január 1-jétől- 2010. november 2-ig	A pénztártag 2010. november 2-ig visszaléphetett a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe, amennyiben a) önkéntes döntése alapján vált a pénztár tagjává, és b) a Hszt.-ben, illetve a Hjt.-ben meghatározott szolgálati viszonyban áll, és c) 2007. december 31-én legalább húsz év, a Hszt., illetve a Hjt. szerinti tényleges szolgálati viszonyban eltöltött szolgálati idővel rendelkezik.	E visszalépési jogcímmel a jogalkotó biztosítja az önkéntes döntéssel a pénztárba belépett fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai, a Magyar honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonái részére , hogy korábban meghozott hibás döntését reparálja.
2009. július 7-től -2009. december 31-ig	A társadalombiztosítási nyugellátásban nem részesülő pénztártag visszaléphetett a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe, amennyiben a) önkéntes döntése alapján vált a pénztár tagjává, és b) 2009. január 1-jét megelőzően az 52. életévét betöltötte.	a 2008-ban kezdődött gazdasági válság jelentősen csökkentette a pénztári megtakarításokat, ezért a jogalkotó az 52. életévüket betöltötték számára biztosította a visszalépés lehetőségét, annak érdekében, hogy a pénztártól származó járadékuk összege ne legyen aránytalanul alacsony. E visszalépési jogcímmel a jogalkotó biztosítja az önkéntes döntéssel a pénztárba belépett tagok számára, hogy korábban meghozott hibás döntését reparálja.

Visszalépési jogcím a szolgáltatási időszakban

Érintett időszak	Visszalépési jogcím	Szabályozási cél
2010. december 22-től - 2011. január 31-ig	Az a személy, akinek 2011. február 1-jét megelőzően a Tny. 12. § (7) bekezdése és a 28. § (2) bekezdése alapján a Tny. 6. § (1) bekezdés a)-c) pontjában - ideértve a Tny. 6. § (4) bekezdésében felsorolt ellátásokat is - meghatározott nyugellátást állapítottak meg, 2011. január 31-ig kérheti nyugellátása összegének a Tny. 12. § (6) bekezdésének alkalmazásával történő módosítását.	A jogalkotó a már nyugdíj szolgáltatásban részesülők számára is biztosítani kívánta a 100%-os társadalombiztosítási nyugdíjat.

3. MELLÉKLET: MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁRAK, MAGÁNNYUGDÍJPÉNZTÁRI ÁGAZATOK TAGLÉTSZÁMA, AKTUÁLIS JOGI STÁTUSZA

Intézmény neve	Taglétszám (fő)	Státusz
AEGON Magyarország Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár (Magánny. ágazat)	18225	
Allianz Hungária Nyugdíjpénztár (Magánnyugdíjpénztári ágazat)	11164	
Aranykor Országos Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár (Magánnyugdíjpénztári ágazat)	3148	
AXA Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár (Magánnyugdíjpénztári ágazat)	13599	ágazatok szétválása, szétválás fordulónapja 2011.XI.30., szétválás engedélyezése folyamatban
Budapest Országos Kötelező Magánnyugdíjpénztár	2736	
Dimenzió Magánnyugdíjpénztár	1422	
Életút Első Országos Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár (Magánnyugdíjpénztári ágazat)	53 *	végelszámol 2011. VII.1-i kezdőnappal
ERSTE Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár (Magánnyugdíjpénztári ágazat)	2473	
Évgyűriük Magánnyugdíjpénztár	Pannónia adataiban	beolvadt Pannónia CIG Nyp-ba, 2011. X. 1. napjával, beolvadás engedélyezése folyamatban
Generali Magánnyugdíjpénztár	2107	beolvadt a Dimenzió MnyP-ba 2012.I.1. napjával, beolvadás engedélyezése folyamatban
HONVÉD Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár (Magánnyugdíjpénztári ágazat)	346 *	végelszámol 2011.X.1-i kezdőnappal
ING Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár (Magánnyugdíjpénztári ágazat)	19920	
MKB Nyugdíjpénztár (Magánnyugdíjpénztári ágazat)	3348	
OTP Bank Nyrt. Magánnyugdíjpénztára	17876	
Postás Magánnyugdíjpénztár	Pannónia adataiban	beolvadt a Pannónia CIG Nyp-ba, 2011. X. 1. nappal, beolvadás engedélyezése folyamatban
Quaestor Országos Magánnyugdíjpénztár „v.a”	37 *	végelszámol 2011. III. 1-i kezdőnappal
Vasutas Önkéntes- és Magánnyugdíjpénztár (Magánnyugdíjpénztári ágazat)	80	végelszámol 2012.I.1-i kezdőnappal
Pannónia Nyugdíjpénztár, a CIG Partnerség tagja	3503	beolvastotta magán ágazatába az Évgyűriük+Postás MnyP-ket, beolvadás engedélyezése folyamatban van

*: A végelszámolás 2011. évi megindítására tekintettel a legfrissebb adat 2011. harmadik negyedévéről áll rendelkezésre, e pénztáraknak 2011. negyedik negyedévre nem kellett taglétszám adatokat szolgáltatnia. Minden további pénztár esetében az adat a pénztár 2011. negyedik negyedéves kötelező adatszolgáltatásán alapszik, azaz a 2011. december 31-i állapotnak megfelelő.